

10619 - פסיכופתולוגיה

משך המבחן : שלוש שעות.

מבנה הבחינה :

- חלק א :** 15 שאלות רב-ברירה. כל תשובה נכונה מזכה ב-2 נק'. סה"כ 30 נק' לחלק זה.
יש לענות על כל השאלות (אין שאלות בחירה).
יש לבחור תשובה נכונה אחת בלבד לכל שאלה.
יש להקפיד לקרוא את השאלות היטב כדי למנוע ספק ואי-הבנה.
יש לסמן את התשובות רק בדף המחשב המצורף לבחינה.
- חלק ב :** ארבע שאלות נכון/לא נכון, בכל אחת ארבעה משפטים. כל תשובה נכונה מזכה בנקודה. סה"כ 16 נק' לחלק זה.
יש לענות על כל השאלות (אין שאלות בחירה).
יש לסמן את התשובות רק בדף המחשב המצורף לבחינה.
- חלק ג :** שלוש שאלות פתוחות. 18 נק' לכל תשובה מלאה. סה"כ 54 נק' לחלק זה.
יש לשים לב לא לחרוג מהמקום המוקצב.
על חלק זה יש לענות במחברת התשובות.

כל חומר עזר אסור בשימוש.

יש להחזיר את השאלון בתוך מחברת התשובות.

ב ה צ ל ח ה !

חלק א

15 שאלות רב-ברירה. כל תשובה נכונה מזכה ב-2 נקודות, סה"כ 30 נקודות לחלק זה. לכל שאלה יש תשובה נכונה אחת בלבד. חובה לסמן את התשובות בדף התשובות המצורף.

שאלה 1

ירון נכנס לאוטובוס ריק והתיישב ליד האישה היחידה שהייתה בו. איזה סמן (אינדיקטור) של פסיכופתולוגיה מדגימה ההתנהגות של ירון?

- א. חוסר הסתגלות.
- ב. אי נוחות חברתית.
- ג. הפרת אמות מידה חברתיות.
- ד. התנהגות לא רציונלית ולא תקינה.

שאלה 2

לפי היפוקרטס, אבי הרפואה המודרנית, מהן שלוש הקטגוריות הכלליות שבאמצעותן אפשר לסווג את כל ההפרעות הנפשיות?

- א. מאניה, מלנכוליה ופסיכוזה.
- ב. מאניה, מלנכוליה ודלקת קרום המוח.
- ג. מלנכוליה, דלקת קרום המוח ופסיכוזה.
- ד. מאניה, דלקת קרום המוח ופסיכוזה.

שאלה 3

לפי ההשקפה התרבותית, איזה גורם סיבתי תורם להתנהגות חריגה?

- א. חברה שמעודדת התנהגות מרוסנת מדי.
- ב. דעה קדומה ואפליה גזעית, מגדרית ואתנית.
- ג. איכות הקשרים המוקדמים בין האם לבין התינוק.
- ד. המזג כבסיס לאופן שבו התינוק מגיב לסביבה ומתאים את עצמו לדרישות החברה.

שאלה 4

איזה מבחן מצביע על המימדים העיקריים של האישיות הנורמלית?

- א. מבחן השלמת משפטים.
- ב. מבחן TAT (התפסת נושא).
- ג. מבחן רורשך.
- ד. מבחן אישיות NEO-PI.

שאלה 5

איזה גורם עקה יכול להוביל להפרעת הסתגלות?

- א. תקיפה מינית.
- ב. פינוי נפגעים במלחמה.
- ג. אובדן משרה.
- ד. תאונת דרכים קטלנית.

שאלה 6

מה נחשב למאפיין שכיח בקרב אנשים עם הפרעת גוף דיסמורפית?

- א. חיפוש אחר עידוד של חברים ובני משפחה בנוגע לפגמים.
- ב. הסתרה של הפגמים מפני חברים ובני משפחה.
- ג. הימנעות מוחלטת מהתבוננות בפגם.
- ד. הימנעות מביקורים אצל רופא/ה מחשש שהפגם יתגלה.

שאלה 7

מהו משך הזמן המינימלי ההכרחי לאבחנה של הפרעת דיכאון מתמשכת בקרב מבוגרים?

- א. לפחות שנה.
- ב. לפחות שנתיים.
- ג. לפחות שבועיים.
- ד. לפחות חצי שנה.

שאלה 8

איזו תופעה יכולה להתרחש במהלך התקף פאניקה?

- א. הפרעת זרות מנותקת.
- ב. שיכחון ניתוקי.

- ג. פוגה ניתוקית.
ד. ניתוק מן העצמי.

שאלה 9

באיזו הפרעת אכילה משתמשים בחישוב מדד מסת הגוף (BMI) כחלק מהאבחון?

- א. אנורקסיה נרבוזה.
ב. בולימיה נרבוזה.
ג. אכילה בולמוסית.
ד. השמנת יתר.

שאלה 10

באיזו הפרעת אישיות יש קושי בולט בסיום מערכות יחסים וקושי ניכר להיות לבד?

- א. הפרעת אישיות גבולית.
ב. הפרעת אישיות נרקסיסטית.
ג. הפרעת אישיות נמנעת.
ד. הפרעת אישיות תלותית.

שאלה 11

מהי ההשפעה המרכזית של אופיאטים?

- א. הפחתת מתח והקלה על אינטראקציות חברתיות.
ב. השראת רוגע ושיכוך כאבים גופניים.
ג. הגברת תחושת עירנות וביטחון.
ד. שינויים במצב רוח, בחשיבה ובהתנהגות.

שאלה 12

מה מאפיין הפרעה אקסהיביציוניסטית?

- א. עוררות מינית עזה וחוזרת שנובעת מצפייה באדם עירום ללא ידיעתו.
ב. עוררות מינית עזה וחוזרת שנובעת מסבל גופני או פסיכולוגי של אדם אחר.
ג. עוררות מינית עזה וחוזרת שנובעת מחשיפת איברי מין לאדם שאינו מצפה לכך.
ד. עוררות מינית עזה וחוזרת שנובעת מנגיעה באדם אחר ללא הסכמתו.

שאלה 13

מה משמעות המושג "אנהדוניה"?

- א. הפחתה ביכולת לחוות הנאה.
ב. הפחתת התנהגות אקספרסיבית.
ג. חוסר יכולת ליזום פעילות מכוונת מטרה.
ד. היעדר תזווה או אילמות ממושכת.

שאלה 14

איזו הפרעה הכי פחות שכיחה בקרב ילדים ומתבגרים?

- א. הפרעת חרדה.
ב. דיכאון.
ג. הפרעת התנגדות.
ד. הפרעה דו-קוטבית.

שאלה 15

באיזו גישה נוקטים בשיטה המכונה "כלכלת אסימונים"?

- א. הגישה הפסיכודינמית.
ב. הגישה הקוגניטיבית.
ג. הגישה ההתנהגותית.
ד. הגישה הביולוגית.

חלק ב

16 שאלות נכון/לא נכון. כל תשובה נכונה מזכה בנקודה. סה"כ 16 נקודות לחלק זה. חובה לסמן את התשובות בדף התשובות המצורף.

ארבעת המשפטים הבאים מתייחסים לעקה ולבריאות הגוף והנפש.

16.	עקה קצרת מועד אינה יכולה לפגוע במערכת החיסון.	א. נכון
-----	---	---------

17.	מערכת LEDS מאפשרת לדרג את רשימת האירועים והקשיים בחיים.	א. נכון ב. לא נכון
18.	היכולת לווסת רגשות תורמת לחוסן נפשי.	א. נכון ב. לא נכון
19.	תרופות נוגדות דיכאון יעילות מאוד לטיפול בהפרעת עקה פוסט-טראומטית.	א. נכון ב. לא נכון

ארבעת המשפטים הבאים מתייחסים להפרעות אכילה ולהשמנת יתר.

20.	אנשים עם אנורקסיה נרבוזה מודעים על פי רוב לבעיה שיש להם עם משקל.	א. נכון ב. לא נכון
21.	אכילה בולמוסית מוגדרת כאכילה מופרזת לפחות פעמיים בשבוע במשך שלושה חודשים לפחות.	א. נכון ב. לא נכון
22.	הפרעת אכילה בולמוסית היא השכיחה ביותר מבין הפרעות האכילה.	א. נכון ב. לא נכון
23.	תחושת חוסר שליטה על האכילה מאפיינת את כל הפרעות האכילה.	א. נכון ב. לא נכון

ארבעת המשפטים הבאים מתייחסים להפרעות תסמינים סומטיים והפרעות ניתוק.

24.	בהפרעת תסמינים סומטיים לא חייבת להיות תלונה על תסמין גופני.	א. נכון ב. לא נכון
25.	בהפרעת פאניקה יכולה להופיע תחושת ניתוק מן העצמי.	א. נכון ב. לא נכון
26.	בהפרעת המרה האדם מזייף במודע תסמינים גופניים.	א. נכון ב. לא נכון
27.	אדם עם הפרעה בדויה הנכפית על הזולת גורם בכוונה תחילה מחלה גופנית או פסיכולוגית לזולתו.	א. נכון ב. לא נכון

ארבעת המשפטים הבאים מתייחסים להפרעות בתקופת הילדות וההתבגרות.

28.	הפרעת טיקים נכללת תחת הקטגוריה של הפרעות נוירו-התפתחותיות.	א. נכון ב. לא נכון
29.	הפרעת חרדת פרידה נעלמת אצל רוב הילדים במרוצת הזמן.	א. נכון ב. לא נכון
30.	מוגבלות שכלית חייבת להופיע לפני גיל 18.	א. נכון ב. לא נכון
31.	הדהוד מתמיד קיים רק אצל חלק קטן מהילדים עם אוטיזם.	א. נכון ב. לא נכון

חלק ג

ענו על כל שלוש השאלות (אין שאלות בחירה). 54 נקודות לחלק זה, 18 נקודות לכל שאלה. בתחילת כל שאלה מופיע תיאור מקרה ואחריו מופיעות שאלות שמתייחסות אליו. יש לכתוב את התשובה במספר שורות כפול (פי 2) ממספר הנקודות שמוענקות לאותו סעיף. אין לחרוג ממגבלת המקום.

שאלה 32 (18 נקודות)

קראו את תיאור המקרה בעיון וענו על השאלות שמופיעות אחריו.

עוז, בן 29, נפרד לפני חודשיים מארוסתו, לאחר החלטה פתאומית שלה. יום לאחר הפרידה, עוז הרגיש קור וצמרמורת, הדופק שלו עלה, הוא הזיע וחש קוצר נשימה וכאבים בחזה שנמשכו כחמש דקות. הוא פנה למיון, אך לא נמצאו עדויות לאירוע לבבי. עוז החל לפחד שהתופעות הללו יחזרו על עצמן ושהוא יאבד שליטה. הוא החליט להימנע מכל פעילות שאינה הכרחית וחזר להתגורר עם הוריו. הוריו שמו לב שהוא הפך רגיש מאוד לביקורת או לדחייה ושהוא החל להסתגר יותר ויותר בחדרו. לפני כחודש, עוז החליט לצאת לחופשה ללא תשלום מהעבודה כי הרגיש שהוא אינו מבצע אותה כראוי. מצב רוחו היה ירוד והוא איבד עניין בפעילויות שאהב לעשות. הוא עלה במשקל והרבה לישון אבל הרגיש חוסר אנרגיה. הוא האשים את עצמו בפרידה

וחשב שאין טעם לחייו. הוא האמין שהוא מהווה נטל על הוריו ושהמצב לעולם לא ישתנה. הוא פנה לפסיכיאטר שקבע בין השאר שהוא סובל מהפרסומניה.

- א. איזו הפרעה יש לעוז לפי החלק הראשון של התיאור? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5 להפרעה זו. (6 נקודות).
- הפרעת פאניקה: התקף פאניקה ודאגה מפני התקפים חוזרים במשך חודש לפחות. יש לתאר את התסמינים בהתקף**
- ב. הציעו מודל קוגניטיבי שיכול להסביר את ההפרעה שצינתם בסעיף א. נמקו. (4 נקודות).** מעגל הפאניקה של קלרק מסביר שאדם מפרש את תחושותיו הגופניות כמבשרות אסון (לא משנה ממה נבעו למשל פעילות גופנית מוגברת) ואלה מלבים מחשבות הרוח אסון וכמעגל קסמים זה עלול להגיע לשיאו בהתקף פאניקה.
- ג. איזו הפרעה יש לעוז לפי החלק האחרון של התיאור ולאילו תת-קטגוריה היא שייכת? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5. (4 נקודות).
- הפרעת דיכאון קשה- מופיעים לפחות 5 תסמינים שנמשכים מעל שבועיים שיש לתארן, תת קטיגוריה: מאפיינים לא טיפוסיים: רגישות יתר לדחיה, עליה במשקל, היפרסומניה.**
- ד. הציעו הסבר להפרעה שאליה התייחסתם בסעיף ג' לפי התיאוריה של בק. הסבירו. (4 נקודות).
- האמונות הדיספונקציונליות המוכרות כסכמות דפרסוגניות מתפתחות בילדות ובגיל ההתבגרות בעקבות חוויות שליליות של הילד עם הוריו ועם אנשים משמעותיים אחרים בחייו, ומשמעות דאגה או פגיעות חבויה להתפתחות דיכאון. אלה יכולות להיות רדומות במשך שנים בהיעדר גורמי עקה משמעותיים, אבל כאשר מופעלות על ידי גורמי עקה בהווה או על ידי מצב רוח דיכאוני, הן יוצרות דפוס של מחשבות אוטומטיות שליליות – כוללות תחזיות בלתי נעימות ופסימיות על העצמי, העולם והעתיד שבק כנה המשולש הקוגניטיבי השלילי. מחשבות אלה נוטות להשתמר בעזרת מגוון של הטיות או טעויות קוגניטיביות שליליות.

שאלה 33 (18 נקודות)

קראו את תיאור המקרה בעיון וענו על השאלות שמופיעות אחריו.

אייל, בן 57, מתגורר בגפו ועובד בסניף הדואר הסמוך לביתו מעל לשלושים שנה. הוא אדם יציב ואדיש שבא לעבוד ואיננו מפתח שום קשר עם עובדים אחרים. הוא אוכל את ארוחת הצהריים לבדו במשרד, ובימים יפים הוא יוצא לגינה הסמוכה ואוכל שם. גם בילדותו היו לו מעט חברים והוא תמיד העדיף לשחק לבד ולא עם אחיו. כיום הוא ממעט ללכת למפגשים משפחתיים, והוא בקשר רק עם חבר ילדות אחד שגר רחוק. לאחרונה אחותו שכנעה אותו להצטרף לסדנת מודעות עצמית. הוא חשב שהפעילויות החברתיות בסדנה מוזרות ולא הבין למה אנשים מעוניינים לשתף אחרים בעניינים אישיים או להקשיב לסיפורים אישיים של אחרים. אייל מקפיד להתאמן כשעתיים בחדר כושר כל יום, והביטחון העצמי שלו תלוי במראה החיצוני. כבר שנים ארוכות שהוא מזמין לעצמו קומביניציית סושי שמספיקה לארבעה סועדים בכל יום חמישי אחרי העבודה. הוא אוכל את כל המנה ומקנח בקילו גלידה. הוא חש מבוכה ואשמה גדולה שאינו מצליח להיפטר ממנה זה ואינו מדבר עליו עם אף אחד.

- א. איזו הפרעת אישיות יש לאייל ולאיזה אשכול היא שייכת? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5 להפרעה זו. (5 נקודות).
- הפרעת אישיות סכיזואידית מאשכול A: ניתוק מקשרים חברתיים וטווח מוגבל של ביטוי רגשות במסגרות בין-אישיות- יש לתארת תהסמינים המופיעים בתיאור ולציין שזה דפוס מתמשך יציב לאורך זמן ובמגוון של מצבים**
- ב. ציינו הטיה קוגניטיבית אחת שמאפיינת את החשיבה של אייל והסבירו כיצד היא מתקשרת להפרעה שיש לו. (4 נקודות).
- התנהגותם הקריירה והמרוחקת של הלוקים בהפרעת אישיות סכיזואידית מקורה בסכמות חבויות לא הסתגלותיות שבגללן הם רואים את עצמם כאנשים שמסתדרים לבד ותופסים אנשים אחרים כמי שפולשים לפרטיותם. אייל חושב שזה מיותר ולא שווה את המאמץ וכלל לא מבין למה שאנשים ירצו להיחשף ולשתף בעולמם הפנימי.**
- ג. הציעו טיפול להפרעה שצינתם בסעיף א'. בתשובתכם הסבירו במה הטיפול יתמקד ומדוע יהיה קשה ליצור ברית טיפולית עם אייל. (5 נקודות).
- הטיפול בהפרעות אישיות הוא בדרך כלל קשה מאוד, בין היתר משום שהן, בהגדרה, דפוסי התנהגות וחוויות פנימיות מתמשכים יחסית, נרחבים וחסרי גמישות. הפרעות מאשכול A מתקשים ליצור יחסים בין-אישיים טובים ולשמרם, לרבות הקשר עם המטפל. קשה לשנות סכמות דיספונקציונליות, אך השינוי הוא לב-ליבו של הטיפול הקוגניטיבי בהפרעות אישיות. גישות קוגניטיביות משתמשות בטכניקות כגון ניטור**

מחשבות אוטומטיות, אתגור של היגיון שגוי והטלת משימות התנהגותיות בניסיון לאתגר את האמונות הדיספונקציונליות של המטופל.

ד. איזו הפרעה נוספת שאיננה הפרעת אישיות יש לאייל? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5 להפרעה זו. (4 נקודות).

הפרעת בולימיה נרבוזה: יש אכילה בולמוסית- לפחות פעם בשבוע באופן מוגזם ועם מבוכה ואשמה, התנהגות מפצה- פעילות גופנית מופרזת, והערכת עצמית מושפעת באופן מוגזם מצורת הגוף- מאפיינים אלה מבטלים את האפשרות שמדובר בהפרעת אכילה בולמוסית.

שאלה 34 (18 נקודות)

קראו את תיאור המקרה בעיון וענו על השאלות שמופיעות אחריו.

מעייין, בת 21, מתגוררת בנהריה. בבית הספר היסודי היא התקשתה להתמיד במשימות ולעקוב אחר הוראות. לא עבר יום שבו היא לא איבדה משהו, והיא נטתה להישאר בחצר בתום ההפסקה ולאחר לשיעורים. במהלך השיעורים היא הייתה בוהה דרך החלון וחוזרת לעניינים רק כשהמורה קראה בשמה. שיעורי הבית שלה כללו אי דיוקים רבים ולא תמיד היא ידעה להבדיל בין עיקר לטפל. היא למדה עד סוף כיתה ט' ואז פרשה מהלימודים. בחודשיים האחרונים מעייין החלה להתבודד, לעשן קנאביס במינונים גבוהים ולהזניח את הופעתה החיצונית. הדיבור שלה לא מאורגן והיא יכולה לומר "הלכתי לשם, והבקבוקים, היו זיקוקים, לא יודעת, אולי ממתקים". עם זאת, אפשר היה להבין מדבריה שהיא שומעת את סבתה מספרת לה סיפור לפני השינה, אף שהסבתא נפטרה כשמעייין הייתה בת 5. בסיפורים לפני השינה סבתה מטילה עליה משימות מיוחדות, כגון להקים תחנת האכלה לציפורים ולחרקים. מעין מאמינה שהיא חייבת להקים את התחנות האלה או שכל הציפורים בנהריה ישנו את צבען. אחת הרופאות העירה לאחרונה שייתכן שמעייין נשאית של הגן COMT.

א. איזו הפרעה נירו-התפתחותית יש למעייין? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5 להפרעה זו. (4 נקודות).

הפרעת קשב והיפראקטיביות: הפרעה מופיעה לפני גיל 12 עם מאפיינים של חוסר קשב שעומדים בקריטריונים לאבחנה אולם לא קיים מימד של היפראקטיביות. יש לתאר את התסמינים של מימד החוסר קשב שמופיעים בתיאור.

ב. איזו תרופה הייתה עשויה לסייע למעייין בילדותה? לאיזו קטגוריה התרופה הזו שייכת? הסבירו. (4 נקודות).

מעייין נוטלת רטלין ככל הנראה בגלל הפרעת קשב ששייכת לקטיגוריית סמים ממריצים. איזו הפרעה נוספת מתארת את המצב של מעייין בחודשיים האחרונים? הסבירו תוך התייחסות לקריטריונים של ה-DSM-5 להפרעה זו. (6 נקודות).

הפרעת דמויות סכיזופרניה: הרהורי שווא -יש לקשר לתיאור, הזיות שמעיתיות- יש לקשר לתיאור, התנהגות בלתי מאורגנת- הופעה מוזנחת, ודיבור לא מאורגן. נמשך פחות מחצי שנה.

ד. כיצד אורח החיים שמעייין מנהלת קשור להפרעה שצינתם בסעיף ג? הסבירו תוך התייחסות לתסמין אחד בולט לפחות. (4 נקודות).

לחולי סכיזופרניה אשר נושאים את הגן COMT מוגברת הרגישות להשפעת קנאביס שמאיצה התפרצות פסיכוטית. קנאביס משייך למשפחה של סמי הזיה ולכן יכול להסביר את ההזיות השמיעתיות שיש למעייין.